

Valtuustoaloite 2024.6.10 toisen asteen koulutuksen maksuttomat oppimateriaalit

Ilomantsin on jatkettava toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta

Maksuton toinen aste otettiin käyttöön valtakunnallisesti elokuussa 2021 ja samalla oppivelvollisuus nousi 18 ikävuoteen. Oppivelvollisille myönnettiin maksuttomat oppimateriaalit sen vuoden loppuun asti, jona nuori täyttää 20 vuotta. Muutoksen ansiosta jokainen nuori sai lukion tai ammatillisen koulutuksen tutkinnon suoritettua riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta.

Pelkän peruskoulun oppimäärän suorittaneiden työllisyysaste on noin 45 prosenttia, kun jo toisen asteen tutkinnon suorittaneilla työllisyysaste nousee yli 70 prosenttiin. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää siis merkittävästi myös työllistymistä ja osallistumista yhteiskuntaan.

Nyt Petteri Orpon hallitus on päättänyt rajata toisen asteen maksuttomuutta sen vuoden loppuun, kun nuori täyttää 18 vuotta. Hallituksen päätös tarkoittaa, että toisen asteen opinnot tulisivat maksullisiksi kesken opintojen, useimmille viimeisen vuoden osalta.

Maksuttomuus vaikuttaa koulutuksen tasa-arvon toteutumiseen ja vähentää eriarvoisuutta. Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan 45 prosenttia ensimmäisen vuoden opiskelijoista koki maksuttomuuden vaikuttaneen lukioon hakeutumiseen. Maksuttomuus on vaikuttanut päätökseen erityisesti opiskelijoilla, joiden vanhemmista vähintään toinen on työtön, kumpikaan vanhemmista ei ole korkeakoulutettuja tai joiden äidinkieli on muu kuin suomi.

Hallituksen päätös rajata maksuttomuutta on herättänyt laajaa vastustusta koulutuskentällä. Suomen lukiolaisten liitto on todennut muutoksen olevan erityisen kipeä niille nuorille, joilla on vaikeuksia toimeentulon, terveyden tai oppimisen kanssa. Suomen Vanhempainliitto on sanonut päätöksen olevan ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, että jokainen nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon loppuun. Myös opettajien ammattijärjestö OAJ on ilmaissut huolensa uudistuksesta ja todennut sen sotkevan koulutuksen järjestäjien, rehtoreiden ja opettajien arkea. Muutoksesta aiheutuu opettajille lisätyötä ja kunnille hallinnollista byrokratiaa, jonka vuoksi tavoitellut säästöt voivat jäädä saavuttamatta.

Ilomantsin ei tule toimeenpanna hallituksen päätöstä vaan jatkaa maksuttomien oppimateriaalien tarjoamista toisen asteen loppuun asti. Hallituksen haitallisista uudistuksista on poikettu paikallisesti myös aiemmin, kun kunnat jättivät toteuttamatta varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja kasvattavia ja subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta rajaavia Sipilän hallituksen päätöksiä.

Maksuttomuuden keskeyttäminen kesken tutkinnon aiheuttaisi kunnalle hallinnollisia kustannuksia sekä kuormittaisi rehtoreiden ja opettajien työtä. Kunnan taloudellinen panostus tulisi osoittaa nuorten koulutuksen turvaamiseen hallinnon lisäämisen sijaan.

Vasemmistoliiton Ilomantsin valtuustoryhmä esittää, että kunta jatkaa maksuttoman toisen asteen koulutusta nuorille koko tutkinnon ajan.

Ilomantsissa 10.6.2024

Ilomantsin vasemmistoliiton valtuustoryhmä

Valtuustoaloite, toisen asteen koulutuksen maksuttomat oppimateriaalit

Kunnanhallitus 19.08.2024 § 121
290/00.01.02.02/2024

Valmistelija sivistysjohtaja-lukion rehtori Päivi Nenonen, paivi.nenonen@ilomantsi.fi.

Ilomantsin vasemmistoliiton valtuustoryhmä jätti kunnanvaltuuston 10.6.2024 kokouksessa valtuustoaloitteen toisen asteen maksuttomista oppimateriaaleista.

Aloitteessa todetaan, että elokuussa 2021 voimaan tullut maksuton toinen aste on mahdollistanut lukion tai ammatillisen koulutuksen tutkinnon suorittamisen riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta. Hallitus on päättänyt rajata toisen asteen maksuttomuutta sen vuoden loppuun, kun nuori täyttää 18 vuotta. Hallituksen päätös tarkoittaa, että toisen asteen opinnot tulisivat maksullisiksi kesken opintojen, useimmille viimeisen vuoden osalta.

Maksuttomuuden keskeyttäminen kesken tutkinnon aiheuttaisi aloitteen mukaan kunnalle hallinnollisia kustannuksia sekä kuormittaisi rehtoreiden ja opettajien työtä. Aloitteessa esitetään, että Ilomantsin tulee jatkaa maksuttomien oppimateriaalien tarjoamista toisen asteen loppuun asti.

Ilomantsin kunnassa toisen asteen maksuttomuus koskee Ilomantsin lukion opiskelijoita. Oppivelvollisuuslain 17 § määrittelee maksuttomiksi opetuksen edellyttämät oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet.

Kunta hankkii Opinsys Oy:ltä lukion aloittaville opiskelijoille kolmen vuoden sopimuksella kannettavan tietokoneen ja siihen kuuluvan varustuksen. Opiskelija käyttää konetta koko lukio-opintojensa ajan, minkä jälkeen ne palautetaan. Mikäli opiskelijan lukio-opinnot jatkuvat neljännen vuoden ajan, maksaa kunta laitteista ja lisensseistä lisämaksun.

Oppimateriaaleista osa on painettuja oppikirjoja ja osa digitaalisia materiaaleja. Kunta on hankkinut lukiolaisten käyttöön oppikirjoja, joita opiskelijoille lainataan opintojaksojen ja ylioppilaskokeisiin kertaamisen ajaksi. Osaan opinnoista painettua oppikirjaa ei ole saatavilla, jolloin kunta ostaa opiskelijalle sähköisen materiaalin lisenssin. Oppivelvollisuuslain voimassaoloaikana lukiolaisille on ehditty hankkia oppikirjat koko lukio-opintojen tarpeisiin Ilomantsin lukion opiskelijamäärälle.

Hallituksen kehysriihessä ollutta esitystä toisen asteen maksuttomien oppimateriaalien rajaamisesta ei ole otettu valtiovarainministeriön vuoden 2025 talousarvioesitykseen. Näin ollen oppimateriaalit säilyvät toisen asteen opiskelijalle maksuttomina sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Esittelijä kunnanjohtaja Ahokas Marjut

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää

1. että aloite ei aiheuta muutostarvetta maksuttomien oppimateriaalien tarjoamiseen.

2. saattaa aloitteen käsittelyn valtuuston tiedoksi esittäessään vuosittaisen luettelon valtuuston toimivaltaan kuuluvista aloitteista.

Päätös

Hyväksyttiin.

Toimenpiteitä varten ja tiedoksi

1. sivistysjohtaja-lukion rehtori